

Rozvíjení vztahu ke krajině a možnosti primárního vzdělávání

Alica Brendzová - Kristýna Stará (autor disertace)

Envigogika 14 (1) – Recenze /Reviews

Published/ Publikováno 30. 06. 2019

DOI: [10.14712/18023061.592](https://doi.org/10.14712/18023061.592)

Abstrakt

Recenzní úvod disertační práce Ing. arch. Kristýny Staré, obhájené na Fakultě architektury ČVUT, Praha, v roce 2019.

Klíčová slova

Architektura, kulturní krajina, primární vzdělávání, vnímavost k prostředí.

Abstract

Review of dissertation defended by Kristýna Stará, at the Faculty of Architecture of the Czech Technical University, Prague, in 2019.

Key words

Architecture, cultural landscape, primary education, sensitivity for environment.

Disertační práce v plném znění je [dostupná zde](#).

Ústředním tématem disertační práce Ing. arch. Kristýny Staré je fenomén kulturní krajiny ve smyslu prostředí, ve kterém žijeme a které nás obklopuje, a vytváření vztahu k ní. Dlouholetá praxe v zapojování žáků mateřských, základních a středních škol do plánování města autorce nabídla příležitost promýšlet význam fenoménu krajiny pro jednotlivce a společnost, a především význam poznávání krajiny, a to nejen v kontextu jejího domovského oboru architektura a urbanismus, ale také s přesahem do sociálních a pedagogických věd.

Tato rozšířená perspektiva umožnila pojmout rozsáhlý výzkum, z jehož poznatků práce vychází, mimořádně komplexně. Teoreticky je vztah jednotlivce ke krajině ukotven pomocí současné společenskovední a politické teorie, vývojové psychologie a historického exkurzu do proměn tohoto vztahu. Jednotlivec je zde správně pojímán jako součást společnosti a krajina jako horizont, jenž facilituje formování identity jednotlivce jako součásti společenství. Zde autorka nachází ústřední myšlenku své práce: vztah ke krajině, resp. k prostředí, je nutným předpokladem uvědomělé a občansky angažované demokratické společnosti. Jejím cílem je pak prozkoumat a prověřit možnosti, jak podpořit a rozvíjet vztah člověka ke krajině, a toto zkoumání situuje do prostředí primárního vzdělávání a využití tematiky oboru architektura a urbanismus v rámci kurikula. Vychází přitom zejména z českého prostředí, ale přináší také cenná srovnání se zahraničními modely vzdělávacího systému. Poznatky čerpá jak z analýzy legislativního rámce – možností a omezení, která skýtá –, tak z primárních dat, vytvořených v rámci metodologicky pestrého výzkumu spoluprací se spektrem aktérů, kteří různými způsoby do problematiky vstupují, tj. s odbornou veřejností, pedagogy i samotnými žáky.

Vnímavost vůči prostředí lze získat výchovou v rodině a prostřednictvím vzdělávání. Jak kriticky poznamenal Vladimír Havlík¹, ačkoli se architektura a urbanismus významně podílejí na kvalitě životního prostředí, a měly by proto stát v centru zájmu pedagogů, v českém edukačním procesu jsou nedostatečně zastoupeny a jejich význam je reflektován pouze sporadicky. V tomto smyslu lze práci považovat za nezanedbatelný a, nutno říci, že velice zdařilý, pokus nabídnout cesty, jak tento nedostatek v budoucnu napravit. Jeho součástí je krom jiného nabídka metodických pomůcek určených přímo pedagogům a formulace řady doporučení cílených na aktéry různých úrovní, a zaměřených na finanční i metodickou podporu vzdělávání v tématech krajiny, architektury a urbanismu.

Přínosem práce Kristýny Staré je i její společenská aktuálnost. Předpoklad, že aktivace vnímání krajiny obyvateli, občany, je klíčem k rozvíjení občanské společnosti, se nám v těchto dnech potvrzuje přímo před očima. Jak jinak lze vykládat masivní stávky (nejen) českých středoškoláků proti politické nečinnosti v otázce klimatického kolapsu a protesty za ochranu planety, než jako aktivizaci i té části společnosti, která ještě nedosáhla věkovou hranici pro získání volebního práva?

¹ Doc. Vladimír Havlík je jedním z oponentů práce.